

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Összór. hasábozott gármond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein és Vogler (Neuer Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. z.)

Nyitlertéri oszkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A

„KELET“

politikai és közgazd. napilap
nyolczadik negyedévi folyamára.

A közelgő új negyedév küszöbén, a nélkül, hogy új program-adásnak szükségét látnók, egyszerűen fölkerjük lapunk t. pártolót hogy előfizetéseiket idején megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fenakadás történjék.

A „Kelet“, mint eddig, ezután is hiv képviselője lesz az erdélyi részek érdekeinek, s mig mulaszthatlan kötelességének tartja az anyahonnan való unio rendszeres keresztültivtele mellett küzdeni, viszont nem téveszti szem elől a historiai mult által teremtet specialis viszonyok tekintetbe vételét, s aunnyival inkább most, midőn a királyi biztosság megszüntetése folytán, még jobban előtérbe lép annak szükségessége, hogy minden felmerülő sajátlagos kérdés földerítését a nyilvánosság közegei, az erdélyrészi lapok, tekintsék elengedhetlen feladatuknak.

Ezt a feladatot jövőre is tőlünk telhetőleg betöltjük s munkatársaink tekintélyes csoportja remélénünk engedi e törekvés sikerét, ha t. előfizetőink eddig tanusított támogatásukban ezután is részesirenek s maga az ország-rész intelligentiája lapunkat tekinti — mint eddig — a vidéki érdekek készséges közlönyül.

E szellemi és anyagi támogatás reményében nyitjuk meg az előfizetést.

Szász Béla,

felelős szerkesztő.

A „KELET“ előfizetési ára:

Okt.—decz.	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Hirdetési díjainkat, hogy a vidéki t. iparosok is egyenlő kedvezményben részesüljenek a kolozsváriakkal, jövőre az egész erdélyi ré-

A

„KELET“ TÁRCZÁJA.

A jezsuiták Erdélyben.

Történelmi följegyzések.

(Folytatás.)

E szigorú rendeletek és törvények dacára sem lehetett tőlük teljesen megmenekedni.

A közel Magyarországnak még mindig nagy számmal voltak; az érsek, püspökök s világi nagyok s mindenkifélett a király és nádor védtek őket; így könnyű volt nekik nyiltan és áruhában átlépni a határt s pártfogóknak addig várni, mig valami mozgalom, vagy a császári hadak közlégése lehetővé teszi a nyilt fellépést. Így gondoskodott nemsokára az esztergomi érsek Lippai, hogy két ifju, Fenesi Mihály és Kászoni Márton Erdélybe jussanak. Mindazonáltal a kiűzetés óta a gyorsan egymásután következő fejedelmek: Rhédei Ferencz, Barcsai Akos, Kemény János, Apafi Mihály alatt csak ritkán léphettek fel Erdélyben; s ha be is jöttek olykor, mint 1687-ben (midőn a császári főhadvezér Lotharingeni Károly erőszakkal a Rákóczi-, Lorándfi-féle enyedi collegiumba helyezte őket) mindig csak áruhában tettek és rövid ideig.

szekben felényire szállítjuk le, mit hazánk összes iparosainak becses figyelmébe ajánlunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A felirati vita eredményei.

Pest, october 10.

(A.) A képviselőház a választási vita befejeztéhez jutott s hogy az öt javaslat közül a többséget fogadja el, az kezdettől fogva nem volt kétséges. Magának a két heti vitának eredményei épen nem mondhatók jelentékteleneknek. Sok mindent összeheszték a szónokok, sok ócska dolgot újból föltálatk, sok üres szalmát csépeltek, de mindamellett nem szabad félreismerni, hogy több fölötté érdekes ügy lön megbeszélve s néhány igen fontos vád, melyet a kormány ellen inner is onnan is hangoztatnak, teljesen tisztába hozatott, tulajdonképeni értékére devalváltatott. Ide tartozik mindenek előtt a corruptió vádjá, továbbá azon vád, hogy a kormány a lefolyt választási mozgalomra törvénytelen befolyást gyakorolt volna. Az első váddal Kerkápoly pénzügyminiszter, a második- kal Tóth Vilmos — tehát mindkettővel a legilletékesebb factor foglalkozott.

Mint Kerkápoly ugy Tóth Vilmos is bátran szemébe nézett azon vádnak, melyet a választásokra gyakorolt pressió ügyében az ellenzék szónokai és sajtója százféle variatióban ellene emeltek. A vád minden részletébe behatolt, éles dialectikával kezdte azt elemeire szedni és pedig oly kiváló sikerrel, mint az ügy fontossága megérdemelte. A belügyminiszter fővonásaiban az egész választási mozgalomunk képet rajzolta s hiven jelezte amaz álláspontot, melyet vele szemben elfoglalt. Kimutatta egyszerűsége azt is, hogy ő semminemű választási ügybe nem avatkozott mindaddig, mig hozzá valamely panaszos fél segélyért nem fölebbezett. Ez utóbbi esetben sem tön más, mint hogy azt szorgalmazta, hogy az illető központi bizottság maga jóvá tegye a netalán elkövetett jogsérelmet. Sajátságos körülmény mindebben az, hogy a belügyminiszter ily módon leginkább ellenzéki választókat segített vissza elvesztett jogukhoz, mi magában véve is a legegclantásabb tanúsága pártatlan eljárásának.

Csak azt sajnáljuk, hogy Tóth Vilmos ez alkalmat az ellenzéki központi bizottságok eljárásának illusztrációjára fel nem használta; erre ő lett volna leginkább képes, miután nála megvannak a szükséges adatok, melyek az ellenzék panaszainak jogosultságát kellő színben tüntetik elő. Ide vonatkozólag verificatiók alkalmával is valóban elérítő esetek kerültek tudomásunkra. Így például a kassai özszeirő bizottmány 589 olyan egyént fosztott meg választói jogától, kik qualificatiojokat a leghiteleseb-

ben kimutatták a telekkönyvi kivonat és adó-könyv útján, melyeket azonban a kassai baloldal avval utasított vissza, hogy ily bizonyítási eszközt az 1848-iki törvény nem ismer. Hasztalan figyelmeztette a belügyminiszter a bizottmányt jogfosztó eljárására, ez nem tági-tott s egy városban csaknem hatszáz polgártól vette el legszentebb jogának gyakorlását. Ha a belügyminisztert valóban az erőszakoskodási hajlam és beavatkozási viszketeg vezette volna, melylyel őt az ellenzék vádolja, akkor a kassai eset nyujtott volna neki nagyon is plausibilis ürügyet arra, hogy hatalmát pártja érdekében latba vesse.

Nem a kormány erőszakoskodása, nem a Deák-párt állítólagos vesztegetései, hanem a magyar nép többségének józan esze, politikai belátása bukatta meg a baloldalt. A nemzet többsége, a társadalom vezérő eleme, az értelmiség, nem akar tudni oly pártól, mely hatalmát a tudatlan és könnyen elcsabítható tömegre alapítja, mely a rágalom és gyanúsítás fegyvereivel küzd, mely a nemzet drága idejét gyáva személyes czivakodásra pazarolja. Ez a választási mozgalom tanúsága s örömmel hallottuk, hogy Tóth Vilmos ezt a tanúságot oly fényesen demonstrálta az ellenzéknek.

— Az osztrák delegatio f. hó 10-iki ülése rendkívül fontos volt s a közös kormány fényes diadalával végződött. Előre aggodalommal nézett mindenki azon, a pártállás után ítélve, könnyen bekövetkező eshetőség elő, hogy az osztrák delegatio a sereg békélszámának emelésében leszavazza a kormányt s így az annyira kellemetlen közös ülésre kerül a sor. Hiába harezoltak azonban a kormány ellen Herbst, Giskra és Reebauer, a kormány előterjesztése 32 szóval 25 ellen elfogadtatott. Több alkotmányhő a kormányt szavazott, ezek közt olyanok, kik a bizottságban ellenzékiek voltak. A megelőző vitában gr. Andrassy ismét nagy hatású beszédet tartott, valamint Kuhn báró is. E két beszéd nagy csapást mért alkotmányhő (?) elleneikre.

— Hasonló diadalt aratott a kormány a magyar delegacio ugyancsak f. hó .10-iki ülésében. A közös pénzügyminiszterium 1873. évi költségvetése tárgyalatott s az teljesen be is fejeztetett. 11-iki ülésén az osztrák-magyar monarchia közös államháztartásának az 1870. évre a közös főszámszék által megvizsgált zárszámadása és a külügyminiszterium költségvetése volt napirenden.

Országgyűlés.

Pest, okt. 9.

Elnök bejelenti Kővárvidék kérvényét, melyben a virilis szavazatok eltörlését kéri.
A kérvényi bizottsághoz utasittatik.

rend tagjai újra vétessenek fel; csak hogy a rendek most sem engedtek s még kevésbbé engedték magukat megingattatni a császár engedélye által, melynek következtében néhány városban s az ország pár helyén újra letelepettek. Kolozsvártt a katolikusok átbocsátották nekik az académiát, melyet a reformatusok 1701-ben tőlük elvettek, valamint magát a monostori dominiumot is, mely 15 ezer forintban volt az államra irva s melyet az államtól kiváltottak s bizonyos feltételek alatt a jezsuitáknak adtak át.

Midőn 1703-ban a Rákóczi Ferencz-féle mozgalom kitört s hosszabb ideig dühöngött az országban, a jezsuiták nem maradtak tétlenül, hanem ök az ügyekbe elegyedtek, a mennyiben majd a császári, majd a Rákóczi-párthoz csatlakoztak. Így mikor Rákóczi 1705 őszén 24 ezernyi forradalmár élén Erdélybe sietett, hogy az országot a császári had vezér Herbeville megérkezése előtt birtokába kerítse, a jezsuiták ünnepélyes fogadására Kolozsvártt, hová nov. 17-ikére bizonyos megérkezését remélték, nagy előkészületeket tettek. Diadaliveket, transparenteket készítettek hízegző feliratokkal, hogy szolgálathétségükről meggyőződők. Katona szerint e feliratok egyike így hangzott:

Sanguine tantorum, Tibi quae debentur avorum
Transsilvana Ducum, maxima sceptru carpe.

Porta patet posita a DaClis tibi Magne Rákotzi F.

Mileticus Szvetozár: Miután a képviselőház tanácskozásai egy időre szünetelni fognak, még két interpellatiót tart szükségesnek előterjesztetni, egyiket a bel-, a másodikat az igazságügyminiszterhez, hogy a szünet alatt magukat kellőleg informálhassák. A belügyminiszterhez intézett így hangzik:

1. Vajjon a miniszter ur tudomásával és utasításával történt-e, hogy az ujvidéki főispán, Lénárd Máté ur, az utolsó ujvidéki városi tanács tisztujtása alkalmával megtagadta a képviselő testület nagy többsége által a polgármesteri állomásra kizemelt jelöltjének, dr. Subotits János ur személyében a jelöltek közé fölvetelét? Ha igen: 2. Mi okból történt az, és mi által véli ezen eljárását igazolni?

A második interpellatio így szól:

1) Van-e tudomása az igazságügyminiszternek arról, hogy Popovialis Korsin Izidor mokrini lakos bezárattat s Aradra szállíttatott, és hogy két hónap mulva szabadon bocsáttatott.

2. Hajlandó-e a miniszter ur ez ügy állásáról magának az illető hatóságoktól jelentést és fölvilágosítást követelni?

Közöltetni fog az illető ministerekkel.

Rádó Kálmán, mint a gazdasági bizottság előadója, benyújtja a ház október havi költségvetési előirányzatát; kéri azt kinyomatni s a fölirati vita befejezése után napirendre tűzteni.

Ki fog nyomatni és a fölirati vita után napirendre tűzteni.

Harmadszor fölolvastatnak s végleg elfogadtatnak a tegnapi ülésben tárgyalat vasuti törvényjavaslatok.

At fognak küldetni a főrendekhez, s e ezülből a végleges elfogadásról szóló jegyzőkönyvi kivonat hitelesítettik.

Következett a napirend.

Tóth Vilmos. Mielőtt az indítványtevők, s a bizottsági előadó szólnának, föl akar szólni ő is, hogy a választásoknál követett s az ellenzék által megtámadott eljárását védelmezze, s hogy ennek folyamán más egyebet is elmondhasson. Mióta a fölirati vita foly, s az ellene irányzott vádakat hallja, gyakran kételkedett az iránt, vajjon a miniszteri széken, vagy a vádlottak padján ül-e; de visszaemlékezve parlamenti életünk újabb fejleményeire, meggyőződött, hogy csakugyan miniszter ő, mert ma már nálunk nincs miniszter vád nélkül, sőt már tán vád sincs miniszter nélkül. Nem panaszkép mondja ez örökös vádaskodás iránti szemrehányást itt el; nem ambitionálja a szánalmat, és szokása minden támadást támadással viszonzni, mert a nyelvharcban is, a ki magát csak folyton védi előbb utóbb sebet kap. Csak figyelmeztetni akarja a tuloldalt, hogy ez örökös vádaskodás igen hamar azon térre viheti a parlamentarismust, a hol majd a legjogosabb vád is a pusztában fog elhangzani. Ezt nem csak megfontolásra, de követésre ajánlja a képviselőháznak; át- tér a választási visszaélésekre nézve mondottakra, mert ezek képezik az ellenzék minden vádjának sarkpontját. Idézve a fölirati javaslatoknak ez iránti kifejezéseit, áttér a részletes támadásokra. Tisza Kál-

Dono pñuClpl CarlsIma Cor hoC DaMUs.

Rákóczi azonban 1705. nov. 11-én Herbeville megtámadta Zsibónál és megverte, miért Rákócziinak Ecsedre kellett visszavonulnia. Helyette Herbeville vonult be Kolozsvárra és nem csekély bámulatára minden fogadási előkészületet még frissen talált, mi saját tudósítása folytán az udvarnál nem a legjobb hatást tette. A jezsuiták azonban kivágták magukat, hogy mindezt isten tiszteletére tették, nehogy Rákóczi az egyház nagy kárára őket az országból kiűzze. Mindazáltal Rákóczi kegyének sem örvendhetek, ki háza bukását tulajdonította nekik; s már 1707. sok pártolókij közbenjárása, sőt több magyar megye felszólalásának dacára kimondta kiűzetésüket az ő uralma alatt levő országrészekből. Csak fáradsággal vehették rá, hogy néhány jezsuita más lel- kész ruhában Nagy-Szombaton és Kassán, mint ta nár megmaradhasson.

Mint hogy Rákóczi befolyása inkább Magyarországra, mint Erdélyre szorított, habár a fejedelmi czimet viselte: a jezsuitákra vonatkozó rendeletei az országban kevés hatással voltak. Megszállva az ország a császári győzelmes hadaktól, melyek 1712-ben Rákóczyt teljesen leverték, a jezsuiták nyugodtan maradtak, akadálytalanul előbbi előjogaik élvezetébe léptek s idő teltével mind több tartozkodási helyet és javakat szereztek.

(Vége. köv.)

szón azt mondta, hogy már a múlt országgyűlés alatt megkapta az ellenzék előzet, mert megfenyegette ő a házat, hogy majd megbánja a választási törvényjavaslattal szemben követett eljárását az „ellenzék.”

Tisza nem híven idézte az ő szavait. Ő nem fenyegetett meg senkit, ő csak azon meggyőződésnek adott kifejezést, hogy elégtételt fog az ellenzék részéről nyerni; a jobboldal részéről nem kellett már elégtétel, mert azt már megkapta, midőn a ház többsége az általános tárgyalás alapjául elfogadta azt. Nem volt az a vita hevében kiszalasztott szó, hanem meggyőződés eredménye, melyet 1869-ben mint belügyminiszeri hivatalnok szerzett, midőn meggyőződött, hogy minél élesebb lesz nálunk, Magyarországon a pártküldelem, annál hiányosabbnak fog föltűnni a 48-iki törvény. Azt mondta később Tisza Kálmán, hogy ő nem egyformán járt el a bizottságokkal s a választásokkal szemben, s hogy nem a belügyminister volt az oka, hogy az ellenzék meg nem bánta a választásokkal szemben tanúsított magatartását. Nagy vádak ezek, a legnagyobbak, melyek emelhetők egy eskü által kötött miniszter ellen; nagyon is sajnálja, hogy Tisza nem részletezte a vádat, hogy ő a ház előtt minden egyes esetben magát igazolta volna. Azonban, a mint általánosságban mondták el a vádak, kötelessége neki is állását a választásokkal szemben általánosságban praecisiozni. Ő nem akart a választásokba avatkozni; s részéről kibocsátott rendeletében csak arra utalt, hogy lehető hamar hajtassék végre a választás.

Ez nem áll. A 48-iki törvény erre nézve nem intézkedik határozottan, ő azonban — gyakorlat és szokás folytán úgy értelmezte a törvényt, hogy egy nap intézkessék el a választások. Ezt azonban érvényesítette mindenkivel szemben egyaránt. Csak két megjegyzés merült ez iránt kérdés föl, egyik baloldali, másik jobboldali volt. Ha Tisza K. meg fogja látni azon sürgönyöket, melyekkel ő a jobboldaliaknak pártszempontokra hivatkozását elutasította, akkor az ő tapintatossága iránt, nagyon szigorú véleménye meg fog változni. Egy esetet is hoz föl Biharmegyből a baloldali vezére, melyben ő megsemmisítette magán panasz folytán látatlanba ama törvényhatóság egy végzését. Nem semmisítette meg, csak megváltoztatását sürgette. Ez pedig más. Ő nyugodtan bocsátja a nemzet ítélete alá eljárását. (Helyeslés jobbról.) Addig védelmi állásban maradt, ha azonban az ellenzéknek volt joga szigorú kritika alá vonni a kormánypolitikát, tehát, sőt tennie kell ezt neki is. Az ellenzék nagyon távol keresi bukása okát.

Helytelen vád az, hogy az arisztokrata osztályok voltak a Deák-párt mellett, mert ott van az intelligencia is. Főlemlíti, hogy a sajtó hangjának súlyosodását a baloldali lapok akarták; s megbélyegzi a botrány gerjesztő lapokat. De ezeket nem repressálják által lehet megnevesíteni, hanem az értelmi s politikai faktorok közrehatása által. (Nagy tetszés jelei közt végzi beszédét.)

Pulszky Ferencz nagyon üdvösnek találja a Schwarz Gyula javaslatában kifejtett eszméket, de nem tarthatja azokat most mind kivethetőnek, és azért nem is fölírta valónak; bár hiszi, hogy ezek mind keresztül fognak még vitetni.

Tisza javaslatából látja, hogy a baloldali közlekedett a jobboldalhoz. Mert midőn az előbbi választási felfogást hangsúlyoztatott az, hogy nélkülözhetetlen a közjogi kérdésnek másféle megoldása, jelenleg már megelégszenek azzal, hogy egy axiómát mondanak ki, melyet soha senki kétségbe nem vont, t. i. azt, hogy nincs törvény, melyet törvényes uton annak módja szerint megváltoztatni nem lehetne. Ez nagy közlekedés, mert ez eltérés a régi állásponttól, mely azt jelentette, hogy semmi reform nem lehetséges azon alapon, melyen a Deák-párt áll; jelenleg már megelégszenek annak nyilvánításával, hogy ezen alapot meg lehet változtatni, a mit mi sohasem tagadtunk. Magyarországon nem ismerjük azon különbséget, mely más országokban s államokban létezik, a constitutio s a törvény közt. A magyar constitutio nem egyéb, mint számtalan törvényeknek összefoglalása; ezek szellemében nőtte ki magát a magyar constitutio s nincs a magyar törvénykönyvben egy törvény sem, melyet nem lehetne megváltoztatni az országgyűlés s annak faktorainak beleegyezésével.

De ez több egy simplex törvénynél, ez egyszerűsített államserződés is, és ugyszükséges, hogy meg egy másik factor is járuljon annak megváltoztatásához, t. i. azok, kikkel ezen szerződés kötöttet; vagyis ennek megváltoztatása nehezebb ugyan, de nem lehetetlen.

A többség fölirati javaslata nem is említi a közjogi kérdést, mert nem akar vitát előidézni. (Derűtség balfelől.) Csendesen szól. Kikerült minden oly alkalom, mely vitára adhatna okot. A balközép választási felfogásától erősebb a szélsőbaloldali, a legerősebb végre azon pártnak hangja, mely csak két képviselőből áll. (Általános derűtség.) És ez nagyon természetes s azért nem is csodálkozik, hogy a terrorizmus, valamint az ijesztgetések s utóbiakkal való kecségtetések, melyek a nemzet tudatlanabb részének szenvedélyeit fölragadják, ezen oldalról jönnek. (Élénk helyeslés.)

Tegnapelőtt mondatott épen egy monumentális beszéd; a mely igen találóan jellemezte állapotainkat; visszaélések követték el mind a két félen, mert a választási törvény hiányos s azokat mind a két fél igyekezett kizsákmányolni. Hogy melyik

zskánnyolta ki jobban, nem akarja kutatni, de ki kell mondania, hogy oly törvényhatóság, mely a 48-iki törvényt mellőzte volna, nem volt. Nem volt tv.-hatóság, hol a negyed telkesek nem kaptak volna szavazati jogot; hol a 300 frt. értékű házak tulajdonosai, a hol a 180 frt. jövedelemmel rendelkezők nem szavaztak volna, más körben ismét az, hogy a közp. bizottságok nem követelték e ennek helyes bizonyítását addókönyvvel s az eredményben igen áldásosnak mutatkozott, mert a morál ott sértetett meg legkevésbé, mert a közp. bizottságok úgy intézkedtek egyik, mint a másik párt iránt. Azt is mondta Tisza Kálmán, hogy a választási határidőknek tv.-hatóságban egy és ugyanazon napra való kitűzése iránt pártszempontok szerint intézkedett így vagy úgy.

Tisza Kálmán azt mondja, hogy ő sohasem állította, de nem is insinualta azt, hogy a többség nem törvényes többség.

Tóth Vilmosnak azon állítására, hogy a választás alkalmával mindenütt megtartattak a 48-as törvények, avval felel, hogy maga a miniszter is bevallotta, hogy a törvényhatóságok rendeletekkel magyarázták a törvényt. Részletezi az ebbeli vádakot.

Említi, hogy a sajtó ellen ő leginkább panasz kodhatik, kire ráfogták, hogy azért ellenezte az adó-reformot, mert az alföldön jászágai vannak; ez csak megvetéssel illetheti.

Liptaynak felel, hogy miért nem mentek el a delegációba, és megróvjá az Oroszországra vonatkozó passusát.

Védi saját álláspontját és megtámadja egymásután a többi javaslatokat, ajánlván sajátját elfogadásra.

Ilf. gr. Károlyi István áthozza a felsőház által elfogadott 13 törvényjavaslatot.

Lipthay Béla b. személyes kérdésben szól föl, s helyreigazítja az 1849-ki eseményekre vonatkozó tételét, mely félre magyaráztatott.

Pest, október 10.

A képviselőház mai ülésén néhány kérvény bemutatása után a választási zárbeszédek következtek. Először Simonyi Ernő beszélt három óra hosszat, unalmasan vagdalózva Tisza, a kormány és Sennyei ellen; Simonyi Ernő beszédét Lónyai szász érvekkel tette tönkre; e vitában Lónyai ujlag constálta, hogy a kormány egy hírlapot sem subvenzionál. Ezután személyes kérdésben szólottak Tisza Kálmán Lónyay ellen, Csengery Tisza ellen; majd Kerkápoly pénzügyminiszter szólott, szokott erőteljességgel s ellenét lesújtó érvekkel, hatásos beszédét im itti közöljük.

Kerkápoly Károly pénzügyminiszter:

Azon tény, azon állítás, hogy az államvagyon az állami számszék kimutatása szerint 26 vagy 30 millióval fogyatkozott, az igaz is lehet, nem is. (Zaj balfelől.) Nincs a dologban semmi boszorkányság, ez felfogás dolga. Ha valaki például a kölcsön vett pénzkezelő épített vasutak értékéről azon összeget írja be az államvagyon mérlegébe, mely azoknak kiépítésére tette kiadatot, a terhek közé pedig azon összeget írja be, mennyivel azon pénz megszerzése következtében az állam tartozik, tehát egyszerű az effektív, mászó az nominális költséget, akkor rögtön kihozhat 20–30 milliónyi értékfogyatkozást. Az egész csupán felfogás dolga: egyik esetben természetesen meg kell terheln az kisebb összeget az annak megfelelő magasabb kamattal, a másik esetben azon magasabb összeget az annak megfelelő kisebb kamattal. Tehát semmit sem változtat a dologon, akár azt mondjuk, hogy egy vasúthálózat, melyre tette kiadatot azon 60 millió, de melynek 85 millió nominálisba került, mert ennivel szerzetett meg, 60 milliót ér; és így, aktivum 25 millióval kevesebb, mint a passzivum, vagy azt mondjuk, hogy miután a pénz beszerzése is került valamibe, a vasut azzal együtt kell hogy a 80 milliót megérje. Tehát igazha lehet Debreczen város azen tiszte képviselőjének, és mégis igazunk lehet nekünk is az ellenkezőt állítva, mert ez felfogás dolga csak.

Ezzel ezt elvégezvén, engedje meg a képviselőház, hogy fölfogásomat, úgy is mint e háznak tagja, úgy is mint a kormány egyik igénytelen nap-számosa, e helyen azok után, miket a napokban hallottam, vonatkozva az itt tárgyalt fölirati javaslatokra röviden bár, én is kifejezzem. (Élénk fölkiáltások: halljuk!)

A nélkül is erősen indittatva éreztem magamat erre különösen azon felhívások által, melyeket Debreczen városa igen tisztelt képviselője épen e zárbeszédében intézett, részint Pólya barátomhoz, részint magához e párthoz (Halljuk!) azon célból, hogy sikerüljön elejét vehetni azon erkölcsi veszélyeknek, melyekre a t. képviselő ur rámutatott. Azon erkölcsi veszélyt többször említett képviselő ur abban találta, hogy mint hiányzik nálunk a polgári öntudat, hiányzik a kötelességérzet: jogokat követelünk, de kötelességet teljesíteni nem akarunk. Azt akarjuk, tegyen mindent a kormány de magunk magunkon nem segítünk. E baj elhárítására hívta föl a t. képviselő urat közreműködésre. És mit felelt, mit válaszolt erre a képviselő ur? Megjegyzé, hogy az a baj a központosítás által szokott felmerülni, és föl hívja a képviselő urat, hasson oda, hogy mi szakszunk azon iránynyal, melyet őt év óta köve-

tünk, és keressük inkább a helyes alapokra helyezett önkormányzatra való eljutást.

Ezen bajnak, t. képviselő ur, nem vagyunk oka; e bajnak oka messze, sokkal mélyebben van azon multban, mely 48 előtt e nemzetnek aránytalan legnagyobb részét eltöltte a közdolgozók val foglalkozástól, és így nem szokathatta meg azzal. (Helyeslés jobbfelől.) A baj oka azon 16 évben van, midőn a remények sem volt ebben módja. S hogy az anyanyelv évek óta táplált bajt a mi 5 évi működésünk meg nem gyógyíthatta, azt igen természetesen találom.

Ne okozzuk érte egymást, mert ezzel nem gyógyítjuk meg. (Helyeslés.) Annál kevésbé tartom csodálatraméltónak, hogy őt évi működésünk e bajt meg nem orvosolta, mert hisz ott volt az a párttusa, a melyet báró Sennyei oly szépen jellemzett, a mely mellett, mint mondé, már-már oda jutánk, hogy a kiknek joguk és hivatásuk van is, kénytelenek a közügyekkel való foglalkozástól visszavonulni, nehogy becsületük essék áldozatul. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ott volt azon párttusa, melyről nem én mondom, hanem a középbalból kilépett b. Podmantzky mondá, hogy oda vitt bennünket, hogy nem azt mérlegeltük az egyes kérdéseknél, hogy mi válik a haza javára, hanem hogy mi hatása lesz a pártok érdekében. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Az 1848-iki törvények mindegyikének megnyitották a tért, és a kiegyezés, a mit megint nem én mondom, hanem báró Sennyei, oly módon és terjedelemben biztosítják azt nekünk, a mint biztosítva nem volt azelőtt soha. Lépjünk tehát rá közkarattal, hassunk közre, hogy megszűnjék azon veszély, melyre a t. képviselő ur oly nagy súlyt fektetett.

A t. képviselő ur utolsó beszédében hangsúlyozta, hogy ha egyebet nem, de egyet elért — s ez elég — a vita eredménye gyápnát, t. i. azt, hogy e párttól, ez oldalról kétségtelenül bevallottuk és elismertük azon igazságot, hogy nincs nálunk törvény, melyet annak rendje szerint, törvény útján úgy a mint az született, meg ne lehessen változtatni. Ezt ő, mint mondja, nagy elégtételnek veszi, de az ellenkezőjét mi soha nem mondtunk. Egyet azonban épen annál fogva, mert Csernátóny képviselő ur is azt mondá itt e házban, hogy őt év óta a körül forgott volna köztünk a vita, konstatalandónak vélek.

Nem a körül forgott köztünk, tisztelt képviselő urak, a vita, hanem igenis a körül forgott hogy a míg a megváltoztatni céltott törvény törvény, addig annakalapján elvállaljuk-e a houpolgár minden kötelezettségeit, melyeket az reá ró: igen vagy nem?

Ha igen, akkor nincs köztünk a vitára ok; de én azt állítom, hogy ezen kötelességek közt egy pártra nézve, a mely többségre törekszik, az is van hogy kormányt vállaljon. Ma, igaz, ezen készséget föllelem a t. képviselő uraknál; de nem volt ez meg mindig. Hivatkozom 1868-ra, a melynek január és február havában a t. ellenzéknek akkor meg rendült soraiban élénk vita folyt, midőn a delegációba be-, vagy be nem lépés képezte önközt a kérdést.

Január 24-kén Debreczen város tisztelt képviselője szóról szóra azt írta s a „Hazánkban” látott napvilágot: „Azon ellenzék tagjai, kik a jelen közügyi állapot ánnny érélylyel ostromolták, azon alapon kormányozni, kormányt alkotni magokat hivatva nem érezhetik soha.”

Február 4-én írta Csernátóny a „Hon”-ban e sorokat: „a ki azért sorakozik az ellenzékhez, mert reményli, hogy ez kormányra juthat a közügyi alapon, az jól teszi, ha magának más táborat keres.”

Ez volt azon álláspont, mely miatt azt mondtuk, hogy azon ellenzék, mely ily tanokat hirdet, kívül áll az alkotmányon; mert teremthet egy állapotot, hogy az, a ki kész kormányozni a törvény alapján, annak többsége nincs, az pedig, kinek többsége van, nem kész kormányozni a törvény alapján. Ez pedig ellenmondás. (Felkiáltások bal felől: Nem áll!) Engedelmet kérek, ha a t. képviselő urak elfelejtették álláspontjukat, én is bizonyosan szívesen elfelejtem; csak ne méltóztatassanak azt mondani, hogy mi ezen abszurd kérdés miatt 5 évig folytatunk önközt küzdelmet; mert ez nem tény. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Az, a mi eddig történt, rám nézve tökéletesen elég; elég, mert ha tekintem azon ellenzékét, melynek vezérfőirai iránt őszinte tisztelettel viseltetem, mit látok náluk. Látom az egyiknél a fontolgató, az elmélkedő és töprengésének azon eredményét, hogy az az elvárhatóval és közügyeire alap, a maga közös minisiterhaival és delegációival nem ép oly rossz, hogy azon állva ne lehetne reformálni, hanem csak deformálni. (Tetszés jobbfelől.) Ezt ayiltan kifejezé. És mit látok a másikban? Azt, a mi az ő individualitásának, természetének egészen megfelel; nem itél a közügyi alap fölött, nem így, nem úgy, hanem készségét jelenti ki azon az alapon hatni, ezen alapon közreműködni, s így elismeri, hogy ezen alap jó. Hogy ez bekövetkezett, adtunk legyen magunknak erről számot vagy sem, azt a tények bizonyítják.

Azon öt fölirati javaslat, mely előttünk fekszik s mely közül az egyik saját pártja által amen-dírozottatott, úgy hogy egy hatodik lett, mit mutat? Azt, hogy az ellenzék, mely annak idején mint szikla mereven állott előttünk, azon ellenzék sziklakeményiségét ma már elvesztette. Nincs ok, miért busulni azon. Hiszen azon sziklakeményiség, melyet a negációtól kölcsönzött, természetlen; és valamint a

földnek, hogy termékenyüljön, el kell pbulnia, úgy ezen szikla is, mihélt porlódásnak indul, ime termékenynyé lesz, előtérbe jó a munkásságra való ajánlkózás. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

Engem azon felhívás, a mivel Debreczen város t. képviselője végbeszédét bezárta, tökéletesen kielégít. Ugyanis így szól: „Halezajlott a vita, mely most még stádiumában van s ha talán egy rövid szünet után itt ismét találkoznunk fogunk, teljes készséggel, teljes örömmel és mellékes pártérdekek egész félretételével fogjunk kezét abban, hogy a hiányokat pótoljuk, a hibákat kiirtsuk.” Tegyük azt, és a nemzet és jövő itéljen fölöttünk és hazafiságunk fölött azon mérték szerint, a mint ezen biztosításnak, ezen ígéretnek tényleg is eleget teszünk. Meg vagyunk győződve, hogy a haza iránti kötelességérzetnek ezen hangja, magában elég arra, hogy minden kérdésben megadassék az igazság annak, a ki mellett az van; hogy minden kérdés a szerint végeztesse el, a mint beltartalma megérdemli. Lesz idő, lesz alkalmunk annak idejében ezen kérdésekről egymásután tüzetesen szólni; lesz alkalmunk azon kifogások, azon gancsok horderajét, tartalmas vagy tartalmatlan voltát kimutatni annak idejében; azt gondolom most az időt azzal töltöni céltalan. Én csak konstataálni kívántam, hogy a vita köztünk, legalább az én felfogásom szerint miért tartott eddig és mi nyujt, — legalább nekem — kilátást és reményt arra, hogy más alakot vegyen ezentulra, a mit adjon isten. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Utánna Ghyeczy Kálmán és Tisza boszáltek röviden személyes ügyben. Tegnapra a szavazás volt kitűzve a választási javaslatoak felett.

BELFÖLD.

Torda, okt. 8. 1872.

Az Erdélyi gazdák második vándorgyűlése Dicső-Szentmártonban folyó évi október hó 4, 5 és 6 napjain folyt le.

E gyűléseni jelenlétemet mindenkor kedves emlékeim közé togom számítani. A kis Küküllő gyönyörű völgyét utolszor 1849-ben láttam, midőn Bem tábornok győzedelmes hadával e völgyön át nyomult előre a Szebenfelé megfutamodott császáriak után. Csekély magam is e táborhoz tartozám.

Akor és most!

Mily óriási különbség! Akkor az ágyuk dörge, a csaták borzasztó lármaja töltötte be a léte mindenfelé s tájakon. Most a béke angyala honol künn és benn e hü kánaán barázdáin úgy, mint lakóinak barátságos szeretetből hevült kebleikben.

E vidék viszontlátása, e gondolatot kelté lelkemben.

A vándorgyűlés intéző bizottmányának szíves fogadását volt szerencsénk már a radócsapói vasúti állomásnál tapasztalni. Az előnkbe kiküldött szekereken csakhamar megérkezénk Dicső-Szentmártonba.

Első volt itt, a mi bennem meglepetést keltett, a megyeház díszes épülete. Ez egy jó ízléssel épített jókora nagyságu földszinti épület, hosszával észak-déli irányban. Szép és tágas tanácskozási terme az országban ritkítja párját.

Erre aztán a kellemes meglepetések egész sora következett.

Ilyen volt p. o. a szíves vendégszeretet, a rendkívül csinosan sikerült állat-, termény és iparkiallítás, melynél szebbet — vidéken alig láthatni — kirándulások szép tájakra vendégszerető birtokosokhoz, régen nem látott kedves arcok.

Ezen meglepetések által bőven jutalmazva éreztük magunkat a vándorgyűlésnek távolabb vidékekről oda vándorolt tagjai.

A gyűlés és kiállítás részletes leírását avatottabb s illetékesebb kezekre bizza csak annyit említek itt, hogy az intéző bizottmány feladatának minden tekintetben híven megfelelt.

Kikből állott e bizottmány, névszerint tudni nincs szerencsém. Gr. B. K. P. J. F. E. P. J. és K. M. urakat lehetett látni a rendezés teendőivel szüntelen elfoglalva.

Azt hiszem a szép eredményt a legszebb jutalmunknak tekintik.

Egyebek között igen üdvös és czélszerű intézkedés volt az is, miszerint a kiállítókor sorabáigyekeztek a nép közül is minél többeket bevonn. Igen helyesen, mert hiszen tulajdonképpen ez a kiállításnak célja. A mivel birtokos, jutalom és kitüntetés nélkül is igyekszik birtokát minél gyümölcsözőbbé tenni — mig a réginel leginkább a jutalom ébreszt fel a verseny vágyát.

E vágytól ösztönözötve inkább siet productumával a versenytért felkeresni, minek aztán kimagradhatatlan következzése a nép anyagi jólétének emelkedése.

Isten önnkel uraim ott a Küküllő partjain. Bárha most nem először mutatták is meg önk, hogy a közügynek lelkes barátai, a lefolyt vándorgyűlés ismét egy újabb adattal szolgál arra, hogy Küküllőmegye értelmisége a hazai ipar és gazdaság fejlesztésére áldozni minden időben kész.

m. x i.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, októb. 12.

— **Ő felsége a király** Moor község r. k. fektezet iskolájának felépítésére 100 frtot ajándékozott.

— **Tanári kinevezések.** A vallás és közoktatás m. kir. miniszter az állami tanítóképezdekhez a következő tanárokat s tanítókat nevezte ki: a kolozsvári tanítóképezdekhez Fazakas József, zilahi tanítóképezdekhez rendes tanárt, Candrea János és László Zsigmond segédtanárokat, a dévai tanítóképezdekhez, Orbán Ferenc tanárjelöltet és Petrisor Tivadar tanf. tollnokot ugyanoda id. segédtanárokká; Boér Gergely tanárjelöltet a kolozsvári képezdekhez id. zene és énektanítóvá Benedek Sámuel tanítót ugyanoda id. gyakorló iskolatanítóvá nevezte ki.

— **Félszázados jubileum.** Raffay János kegyesrendi előző s a kolozsvári rom. kath. lyceum elemi osztályainak igazgatója, ki a hazai nevelésügy oltára körül ötven évnél tovább buzgalkodott, a közelebbi vasárnapok egyikén fogja félszázados papi pályáját megünnepelni.

— **Kinevezések.** A kolozsvári m. kir. pénzügyigazgatóság, Kabós Ernő és Triff Györgyöt ösztöndíjas számgyakornokokká, utóbbit ideiglenes jelleggel kinevezte.

— **A kolozsvári árvaház megnyitása** legközelebb várható. Ugyanis a házi berendezés céljából, — mint halljuk — a szükséges bevásárlásokra nézve az előleges lépések már megtették. Városunk e jótékony intézete oly emléklap, melyre Kolozsvár polgárainak és lelkes honleányainak áldozatkészsége jegyeztetett fel.

— **Az „Erdélyi kölesönös jég és tűzkármentő társulatnak“** f. hó 10-ére kitűzve volt közgyűlése most vasárnap 13-án d. e. 11 órakor a lyceum tanácskozó termében folytatja munkáját. E gyűlésen képviselve vannak 200-an felül az intézet egész munkálati területéről, kiknek akarata oda szöponosul, hogy e társulaton ejtett s oly hosszas ideig nyitva maradt sebnek begyógyítása, a lehető legvalószínűbb módon a köz- s minden egyes tagja érdekében kifejlődhöz, minél hasznosb eredménnyel történjék meg.

— **A ma éjjeli vonat** megkésétt, mivel Görbónál egy ökröt talált maga előtt, melyet a robogtában levő vonatot szét is zúzott. Egy negyedik osztályú kocsi e miatt a vágányból kizökkent, de a félórás késedelmén kívül más baj nem történt.

— **Foglalás a gödöllői kir. kastélyban.** A gödöllői királyi kastélyban ama különös eset fordult elő, hogy egy törvényszéki exekutó karhatalommal kellett végrehajtani és pedig a királyi palotában lévő udvari lakatosnál, ki abban a boldog hitben élt, miszerint az udvari szolgálatban álló embereket, ha ezek a kastélyban laknak, nem lehet megexequálni. Midőn a végrehajtók a zálogláshoz láttak, a várnagy lefizette a lakatos adósságát, mire az utóbbi aztán elbocsátott.

— **A kolozsvári vámhivatal** raktári helyiségei elégtelensége ellen f. é. július 18-án 700. sz. a. kelt föltérjesztésre a nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ur e hó 3-ról 12008 sz. a. azon választ adá, „hogy a nmitságu pénzügy miniszterium a raktári helyiségek elégtelenségéből származó bajokon oly módon segített, hogy az eddigelő a kolozsvári vámhivatalnál kezelt dohányraktárt a dohánygyári épületbe rendelte áthelyeztetni, mi által az ezen célra használt helyiségek jövőben a vámraktár számára megnyerettek. A miről az érdekelteket hivatalból értesíti a kereskedelmi és ipar kamara Kolozsvárrt october 10-én 1872.

— **Tegnap a régi de jó vigjáték „Vicomte Letorieres“** került színpadra. A mulattató darabnak, megfelelőek a jó szereplők is. Boér Emma igen sikerülten játszta a fiatal, pajkos Letorieres Vicomteot, halomra hódított szabónét, hercegnőt stb. mi ugyan hibája volt nem neki, hanem a darabnak; a pillanati, sürű és féltetlen hódítás, habár ez adott a játéknak élénkséget, de sokat elvett természetességéből. Szentgyörgyi nagyon eredeti alak volt, s szerfelett nehéz szerepének, némi tulzást leszámítva, emberül megfelelt. Legtermészetesebb szerepe Körösinének volt, a veszekedő nyelv s mellette a szép szemre s szomorú sorsra, olvadékony szív egy szabóné szerepébe igen jól beillették, mit Körösiné jól is érvényesített. Eichner Anna (Hermína) sokat forgott ugyan a darabban a színpadon, de szerepének főrésze inkább hallgatás volt, különben is, a szomorokodásban Eichner Anna nem otthonos, inkább a vigenyelgő szerepkörre termett. Körösi mindig jó kegyelmű s így tegnap is jó Pomponius volt. Szilágyi ügyesen betöltötte helyét, valamint Némethi Giza és Krasznai is, csak Beezköiné játékában nem volt élet.

— **Cithera hangverseny.** Az ősz hűvös szárynyain egy vándor citheraművész tarseaságot hozott körünkbe. A családias színezetű troupe előadásainak színhelye a Biasini szálloda. A hangverseny ideény ez előhírműkei aligha számíthatnak ez idő szerint aranjouezi napokra az u. n. kincses Kolozsvárrt.

— **Egy német fejedelem** mint színigazgató. A meiningeni herceg, ki színházában maga alkalmazza színpadot a darabokat s ki az öltözékeket s díszleteket is saját rajzai s utasításai után készítteti, a jövő tavasszal Berlinben fogja bemutatni társulatát s e végből több berlini színházzal alkuozásban van.

— **Uj szabadkőmives páholy.** A kormány a szászkei szabadkőmivesek páholyának alapszabályait helybenhagyta, s annak megnyitását megengedte.

— **Darwintól,** mint a „Nature“ című természettani hetilap írja, nemcsak egy új mű hagyja el a sajtót. A nagy érdekeltséggel várt mű címe: „On expression in man and animals,“ s szerző minden eddigi műveinél népiesebb ígérkezik lenni.

— **Gambetta genealogiájáról** érdekes közleményt hoz a párisi „Figaro.“ E szerint az ex dictátor nagyatja Würtembergben Munterkingenben született. Gempeler Konrad volt a neve. Az I. Napoleon alatti hadjáratok idejében Franciaországba vándorolt, hol egy pót-kávé készítés titkát találta ki, melylyel igen fényes üzleteket csinált. Fia, egy izraelita hitű olasz nővel lépett házasságra s Gempeler nevét Gambettára változtatta. — E házasságból származott a későbbi dictátor és republikánus Gambetta Leon, kit Franciaország legjelentékenyebb férfiai közé számít.

— **Gobbi Henrik** bevégezte Liszt-cantate című zeneművét, melyet a zenészeki körökben igen dicsérnek. Gobbi egyébiránt csak közelebb érkezett vissza külföldről, hol állami ösztöndíjból tett zene-tanulmányokat.

— **Egy öngyilkos servita pater.** Fraknó-váralján két servita pater: Pius és Ambrozius nem a legjobb egyetértésben éltek. Örökké veszekedtek, mint a kutya macska. Pius mindig a rövidet buzdta, mert társánál két fejjel rövidebb is volt. Ha már ököllel és bottal nem tudott ellenfelével megbirkózni, úgy gondolta meggyőzni krétával. Fogta tehát magát és ellenfelének cellájátját tele írta mindenféle szeretetreméltóságokkal. Ambrozius mindezekre bottal felelt és társát halálra verte; a többi barát, kik pártállást foglaltak szintén hajba kaptak. E verekedés híre eljutott Zalka püspök füléhez. Ez fölkel haragjában mind a két szerzetest kikergette a kolostorból. Pius földhöz ragadt szegény ember létere nem tudott mihez fogni. Irgalomért könyörgött a püspöknél, szerzetes társai támogatták kérelmét, de mind hiába. A püspök körlelhetlen maradt. Pius elment erre Sopronba, revolvert vett és mult vasárnap „vendégül“ bekérte magát az ottani kolostorba. A cellába érve „fölvette kámszáját, meggyújtott négy gyertyát, maga elé téve a keresztet és — golyót rőpített szívének. Az öngyilkos 55 éves volt és 30 évet töltött a szerzetben.

— **A magyar kisdédvők** mindennemű anyalata által elfogadott emlékiratot a kisdénevelés szervezetéről e hó 7-kén nyújtotta be az e célból kinevezett küldöttség a közoktatásügyi miniszternek, ki azt teljes elismeréssel fogadta, különösen hangsúlyozván, hogy miután a kisdédvők és ugynevezett népiskolák között fontosság tekintetében különbség nem lehet, az állam és társadalomnak egyiránt kötelessége most már az eddig elhanyagolt kisdédvők ügyét is felkarolni. Trefort reményét fejezte ki, hogy miután már előde gondoskodott a jövő évi költségvetésben az óvodákról, azok szervezete nem fog elodáztatni többé.

— **Az izraeli törzsét,** melyek oly rég eltűntek és melyek holléte fölött a tudósok annyit veszekedtek, most minden áron fel akarják kutatni. A „Jevish Messenger“ azon indítványt tette, hogy küldessék ki egy expedíciót, előre pedig állitassék Stanley. De vajjon hol időz, a tiz törzs? Némelyek Chinában tehát Ázsiában akarják feltalálni. Duchinsz — ki szerint, a tiz törzs muszkovita név alatt él a Moszkva partján Déloroszországban. Egy más tudós kevéssé előt felfedezte, hogy a tiz törzs Angliában települt meg és hogy a kereskedelmi agy tulajdonképpen — zsidó. Végre oly vélemény is létezik, melyszerint a cigányok volnának Jakob utódai.

— **Eredeti kalandor** Brüsszelben oly kalandort fogtak el, a kinfél 16 féle öltözetet találtak. Külső ruházatja hasonlított egy örményországi zsidóéhoz, ez alatt vala egy sweizi paraszt öltözet, egy kéménysprő, egy tirol, egy savoyai, egy olajkereskedő, egy gavalér, egy francia huszár, egy gróf, egy kenygyelfutó, egy városi hajdu, egy koldus, egy szalmakalap fonó, egy matróz, egy borbély, egy gyümölcsös kofa stb. öltözet. — A rendőrök egy óráig bajlódtak, a mig levetkeztették. Zsebeiben találtak álszakált, főkötőt, több rendű kalapot stb. szóval mindent, a mi csak egy kalandos embernek szükséges lehet. — Az egészben az a fő, hogy; minden ruha a legpompásabban állott neki.

— **Lefoglalt játékbank.** Debreczenben szombaton este egy roulette bankot foglalt le a kapitányság egy bizonyos magánháznál. A bankban 900 frt volt; a játékon haton értek, és ezeken kívül egy, mint kapuőr szerepelt. — A főzinkos bevalotta, hogy Pesten már régóta folytatja e mesterseget.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdélyi gazdák második vándor-gyűlése.

II.

(G. V.) A tárlat, melyre a bírálati jegyzőkönyvek közlése mellett tüzetesebben visszatérünk — fényes tanubizonyoságot tett a derék küllőmögyci gazd. egylet rendezői ügyességéről. Meglepő számmal láttuk az állatok között a szarvasmarhát képviselve,

míg juh és sertés kevés, de szép példányokkal jelent meg. A gabona kiállítás — tekintve az idei kedvezőtlen évet — kielégítőnek mondható; kerti termékek, szőlő, gyümölcs jól voltak képviselve, borból csak 60 fajtát láttunk, tehát alig felét mint tavaly M.-Vásárhelyt. A gépek és eszközök osztályában, mint főkiállítók Szatmári m.-vásárhelyi, Oberth medgyesi gépészek és a k.-monostori m. kir. gazd. tanintézet szerepeltek. A bíráló bizottságok azonnal megkezdették működésüket, sőt a jószágvizsgáló bizottságok tagjai közül sokan még ugyanazon napon indultak rendeltetésük helyére.

A szombati nap a csendes munkának volt szentelve s lehetetlen teljes elismerésünket ki nem fejeznünk azon ügybuzgalommal szemben, melyet az egyes kitűdött tagok nem mindig kellemes tisztük teljesítésében kifejtettek.

Vasárnap 10 órakor megnyílt a zárulás. Első tárgya a Ladányi s Gamauf által fogalmazott beadvány volt, mely egyhangulag elfogadtatott, valamint a szőlészek névsora is, melyet Nagy Ferencz beterjesztett. Ezután a juryk jelentései következtek, az állatbíráltnál előadó Bereczki Sándor, gabonánál Kinizsi Mihály, borból Farnos Elek, gyümölcs és szőlőnél Fekete Pál. A gépészeti jury bírálatával még nem lévén készen, előadása későbbre halasztatott. Majd a kiszállt bizottságok referensei vették át a szót, névszerint a küllőlvári uradalomról referált Gamauf Vilmos, a sz.-vesszősi szőlőtelepről Hermann Ottó, a szőkefalvi s balázsteli szőlőtelepről Máthé Károly, a sz.-csávási község és a gogánváraljai szőlőről Májai István. végre a hosszuaszi szőlőtelepről Gál Domokos. A cselédjutalmazás és szántó versenyről előadtván a jelentések, az idő annyira előhaladt, hogy a jutalomosztásra kitűzött óra csakhamar elérkezett, miért is elnök a gyűlést feloszlátván, a tagokat a délután folytatandó tárgyalásokra meghívta.

Az érmék, aranyok sat. kiosztása kevés kíváncsi közönség részvéte mellett ment végbe. A mai fényes ebédet a küllőmögyci gazd. egylet alelnökei gr. Bethlen Camillo s Pótsa József adták; a pohárköszöntők özőnében itt ott felmerült egy egy bánatos hang, mely a bucsut, az elválást fájlalva, vérmes reménnyel hiszi a viszontlátást!

A folytatlagosan tartott gyűlés első tárgyát Andrassy István értekezése képezte; ki kiváló szakértelemmel ismertette a küllőmögyci kölesönös tűzbiztosító társulat berendezését, szabályait és nagy fáradsággal összeállított adatokat tárt a hallgatóság elé. melyek e társulat díjszabásai és a nyereséget célzó vállalatok követelése között összehasonlítást engedvén, a kérdést a kölesönös tűzkármentő társulatok el A nagy tetszéssel fogadott előadást élénk vita követte s végre abban történt megállapodás, hogy e jeles értekezés külön is ki nyomassék és hazánk minden törvényhatóságának megküldessék, továbbá, hogy a ministerium a kölesönös tűzkármentő társulatok erkölcsi s anyagi előnyeire figyelmeztetvén, a kormány megkéreessék, miszerint ily társulatok megyszerte, vagy nagyobb vidékeni alakulását a maga részéről is hathatósan előmozdítsa. A tett indítványok közül megemlítjük: Nagy Dénesét, ki hazánk folyamparti birtokosait egy gőz eke megszerzésére szólítja fel — kiadatott a három gazdasági egyletnek véleményezésre, valamint Kende Gusztáv indítványa is, egy országos méhéasz egylet felállítása iránt. Gyártás Ferencz a gyűlést jövő évre Dévára hívja meg; Nagy Ferencz helyt D.-Szt.-Mártonban egy vinczellérképezde s borászati kísérleti állomás felállítását indítványozza, mely indítvány egyhangu helyesléssel fogadtatván, a szükséges felterjesztés mielőbb meg fog tetetni.

Ezután Pótsa József elnök röviden vázolván a gyűlés működését, lelkes beszéddel bucsuzik a tagoktól és az erdélyi gazdák második vándor-gyűlését feloszlátja.

Este a megyeház nagy termében fényes bál zárta be az ünnepélyek sorát és a gyűlés minden tagja nehéz szívvel vett búcsút a kedves megyétől, annak szeretetreméltó lakóitól, kik szíves vendégszeretetükkel felejthetlenné tették a rövid együtt-létet!

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten okt. 12. 10 ó. 35 p. d. e.

Érkezett okt. 12. 10. ó. 50 p. d. e.

A Deák-párt felirati javaslata 185 szóval, 101 ellenében elfogadtatott, 132 képviselő nem szavazott. A részletes vita azonnal megindulván a javaslat részleteiben is elfogadtatott.

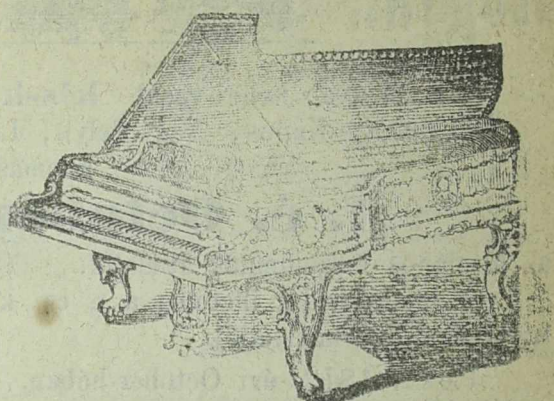
A Deák-párt tegnapi értekezletén megállapítottatott a horvát kiegészítő bizottságba választandók névsora; a választás ma lesz.

A közoktatási miniszter Mikó Imre gróftól kérte föl, hogy a kolozsvári egyetem alakuló gyűlésén s a karok első ülésén elnököljön; és a tanárok esküjét bevegye; a választásokat pedig ellenőrizze. Az egyetem mellett berendezendő tanári képezde felállításának előmunkálatai megindítottak.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyíltér.)*

KOLOZSVÁRTT

DE MJÉN LASZLÓNÁL

kaphatók a legjobb bécsi
zongorák
gyári áron és felelősséggel.

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. augusztus 1-sőtől:

árleszállítással.

Kolozsvár, Szamosujvár és Deés között.

Kolozsvárról indul a gyorskocsi Szamosujvár és Deésre naponta délután 3 órakor, Deésről Kolozsvárra naponta délután 1 órakor. 1 hely ára Kolozsvárról Szamosujvárig első és közbeelső coupeba 2 frt 30 kr. a hátulsó coupeba és a bakon 1 frt 70 kr. Kolozsvárról Deésig vagy vissza első és közbeelső coupe 3 frt — hátulsó coupe és a bakon 2 frt 50 kr.

Kolozsvárról Felvinczre naponta kétszer reggeli 3, és délután 4 órakor. Első hely 4 frt hátulsó 3 frt 50 kr. Tordáig vagy vissza 2 frt.

Minden utas 30 font szabad pondgyaszt vihet magával.

Kibédi Biasini Domokos

Jelzálog-kölcsön.

Alólt ipar- és kereskedelmi ügynői iroda tisztelettel jelenti, miszerint telekkönyvilag törvényesen rendezett földbirtokokra jelzálog-kölcsönöket törlesztésre 500 frttól kezdve a legmagasabb összegig a lehető legelőnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközöl.

34 éves kölcsönök 5 1/2% kamat 1 1/2% törlesztéssel, és 24 1/2 éves kölcsönök 6% kamat, 2% törlesztéssel teljesen törleszhetnek. Kivánatra más módokozatok iránt is bővebb értesítéssel lével által, vagy személyes megtalálásra készséggel szolgál

a hatóságilag engedélyezett általános

Ipar- és kereskedelmi ügynői iroda.

Kolozsvárrt, óvá; bástya- utca 239. sz. Kővári-ház értelkezhetni naponta d. n. 1-től 4 óráig.

Doboka és Bolsószolnokmegyei földbirtokokra is eszközöltetnek törlesztési kölcsönök

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül:

Revalesciere Du Barry Londonból.

Minden szenvedőnek egészségre az izletes Revalesciere Du Barry által, mely gyógyszer költség nélkül az alábbi betegségeket eltávolítja: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyálkártya-, légzés-, hólyag- s vese bajok, gümőkör, aszkor, asthma, köbögés, emésztethetlenség, dugulás, hasmenés, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vizkór, láz, szédülés, vértelenség, fülzúgás, rosszullet és hányás a terhesség alatt is, diabetes, melakór, elsoványodás, csusz, kőszvény Kivonat 73,000 tagusitvány, ből, oly felgyógyulásokról, melyek a gyógyászatnak ellenállottak.

48,421. sz. bizonyítvány.

Vág-Ujhely Magyarországon Több éve zavarva volt emésztésem gyomorajkókkal és elnyálkásodással kellett küzdenem. E bajoktól a Revalesciere 14 napos használata által megmenekültem.

Stern J. L. tanító a népiskolán.

Gasen, Stiria, Birkfeld posta 1870. nov. 19.

Igen tisztelt ur! Örömmel és kötelességszerűleg elismerem a Revalesciere jó hatását, a hogy ez több oldalról elismertett. E kitűnő szer engem borzástól lélekzést, nebulyektől nehéz köbögéstől, feljutt nyaktól, nyomorgórestől szabadított meg, melyekben évekig szenvedtem.

Steinige Vince pens. lelkész.

Páris, 1856. april 26.

Uram! Az ön Revalesciere-csokládja oly jót tett, mint hogy asthmatikus bajoktól, melyekben évekig szenvedtem, végleg megszabadított

Gaillard, a francia hadsereg főintendánsa.

Adra, Almeria tart. (Spanyolország 1867. oct. 21.

Nagy örömmel jelentem lánym meggyógyítását hosszas szenvedéseiből, miket egy bürkötés okozott és az álomtól fosztá meg.

Perrin de la Hittelos francia vice-consul

72,632. sz. bizonyítvány.

Beaumont, 1868. aug. 5.

Az ön Revalesciere-je csodákat művel a betegesknél. Küldjön még 72 szelenczével.

Balette J., gyógyszerész.

Táplálékban lévén mint a hus, a Revalesciere felnőttek és gyermekeknek 50-szeres árát megtakarítja gyógyszerekben.

Bádogszelenczékben fél fontos 1.50, 1 fontos 2.20, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 frt, 12 frt, 24 frt, 36 frt.

Revalesciere-lepénykék, szelenczékben 2 frt. 50 kr. 4 fr. 50 kr.

Revalesciere-chokoláté por- és tábla alakban 12 csészére 1.50

24 csészére 2.50, 48 csészére 4.50, porban 120 csészére 10 frt, 288 csészére 20 frt, 576 csészére 36 frt. — Kapható: Barry

du Barry és társánál Bécs, Walfelsgasse 8. sz. Kolozsvárrt: Binder gyógyszerésznél. Pesten Török, Prágában: Fürst J. Brünben: Eder F., Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna Földvár: Nadhara Pálnál, Károlyváros Brilli F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Fogarasi Dömötörnél, Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvárrt: Dieballa Györgynél, Vágujhelyen Conglegner Ignácánál, Varasdon: dr. Halter A.-nál, Ágrámban Árgalmaskva gyógyszerésztárában, azonkívül a bécsi ház postai utalvány vagy utánvét mellett szétküldi.

*) E rovát alatt küllőmögyci csopán a sajtóhadóság irányában sem való felelősséget a Szerk.

Keleti-Vasút.

A főigazgatóság.

$$(1-*)$$

 Valódi HOFF-féle Maláta-készítmények egyedüli árudája **Kolozsvártt Karváz**
Gyula, Fehérvártt Csiki Kristóf, Segesvártt Teutsch J. B. Dézsén Krémer
Sámuel, Gyergyó-Szent-Miklóson Lázár Antal özvegye és fiainál.

*) Valódi minőségben kapható a központi raktárban, **Wien Körntnerring 11.**
Novembertől kezdve Kolowratring 3.

(2—3)

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület
állandó igazgató-tanácsa egy 500 fr.
évi fizetéssel összekötött **irnoki ál-
lomásra** ezenel pályázatot hirdet.
Pályázatuk csak azoknak fog figyelembe
vételni, kik tiszta olvasható irással
bírnak, és semmi más hivatalt nem
viselve, idejüket egészen lekötethetik na-

Titkár helyett:
Dr. KOLOZSVÁRI SÁNDOR.

a kolozsvári n. é. nő-egylet oklevele és az általános előszermer szerint — a legjobb anyagból — legtisztább és izletesebb készül a minoriták temploma végénél házánál. **Párja 12 kr.**

ország
vonako
minél
ből (b
2822
K

**A pesti biztosító-intézet
kolozsvári vezérigynöksége:**